

АНАЛИЗА ЕФЕКТА

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

Како би се повећао број домаћинства који имају право на стицање статуса угроженог купца, за одређивање укупног месечног прихода домаћинства, као услова за стицање статуса угроженог купца, коришћени су подаци о минималној месечној потрошачкој корпи које израђује Министарство трговине, туризма и телекомуникације у сарадњи са Републичким заводом за статистику. [Потрошачка корпа | Министарство трговине, туризма и телекомуникација \(mtt.gov.rs\)](http://Potroshacka.korpa.Ministarstvo.trgovine.turizma.itelekomunikacija.mtt.gov.rs)

Према последњим подацима о вредности минималне потрошачке корпе из августа 2022. године: Минимална потрошачка корпа за трочлано домаћинство износи 45.729,57 динара, од тога 8.747,23 динара се троши за становање, струју, воду, гас и друга горива.

На основу наведеног, утврђени су највиши износи укупног месечног прихода домаћинства, као услова за стицање статуса угроженог купца, на следећи начин:

1. (Минимална потрошачка корпа) – (потрошња за становање, струју, воду, гас и друга горива) = (минимална потрошачка корпа без трошкова за становање, струју, воду, гас и друга горива)

$45.729,57 \text{ динара} - 8.747,23 = 36.982,34 \text{ динара}$

2. Резултат је подељен са 3, чиме је добијено учешће у потрошачкој корпи једног члана домаћинства.

$36.982,34 \text{ динара} : 3 \text{ члана} = 12.327,45 \text{ динара}$

3. Нови укупни месечни приход у зависности од броја чланова домаћинства добија се сабирањем учешћа свих чланова домаћинства у потрошачкој корпи са потрошњом за становање, струју, воду, гас и друга горива (фиксна за сва домаћинства), и то:

За домаћинстава са једним чланом: $12.327,45 + 8.747,23 = 21.074,68 \text{ динара}$

За домаћинстава са два члана: 33.402,13 динара

За домаћинстава са три члана: 45.729,58 динара

За домаћинстава са четири члана: 58.057,03 динара

За домаћинстава са пет чланова: 70.384,48 динара

За домаћинстава са шест чланова: 82.711,93 динара

За домаћинстава са више од шест чланова додаје се за сваког новог члана по 12.327,45 динара.

Такође су коришћени подаци Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у погледу броја домаћинстава који користе право на новчану социјалну помоћ и дечији додатак у 2021 (око 182.000 домаћинстава), износа највише новчане социјалне помоћи која се исплаћује у Републици Србији за шесточлано домаћинство која износи 36.229,20 динара, подаци о броју корисника права на увећани додатак за помоћ и негу другог лица који износи 16.024, подаци

о броју корисника који примају разлику до увећаног додатка за помоћ и негу који износи 19.212 или свеукупно 35.236.

Поред тога коришћени су подаци ЈП ЕПС Огранак ЕПС Снабдевање у погледу просечне потрошње по броју чланова домаћинства, просечног умањење и о броју корисника за период јануар-децембар 2020. године

januar-decembar 2020.			
Broj članova domaćinstva	Prosečna potrošnja (kWh)	Prosečno umanjenje (RSD)	Broj korisnika (prosek)
1	215.33	946.37	15,371
2	330.49	1,263.21	12,432
3	421.51	1,220.37	9,489
4	491.07	1,565.66	17,176
5	521.11	1,543.37	9,850
6	551.98	1,972.58	5,490
7 i više	589.50	1,920.08	2,886

и јануар-децембар 2021. године

januar-decembar 2021.			
Broj članova domaćinstva	Prosečna potrošnja (kWh)	Prosečno umanjenje (RSD)	Broj korisnika (prosek)
1	215.94	1006,17	14,335
2	332.86	1,337.73	11,970
3	417.97	1,300.00	8,646
4	487.21	1,662.00	15,690
5	513.45	1,643.73	9,354
6	546.96	2,089.50	5,290
7 i više	567.79	1,998.63	2,880

Поред наведеног, коришћени су подаци ЈКП „Београдске електране” у погледу јединичне цене топлотне енергије за стамбени простор.

Уманjenje mesečne obaveze - NPU

Broj članova domaćinstva	Subvencija se izdaje na zagrevanu površinu (m ²)	Vrednost subvencije po zagrevanju površini i 6-mesečni obračun (din/m ²)	Jed. Cena za stambeni i prostor (din./kWh)	Jedinična energija na koju se izdaje subvencija (kWh/m ²)	Mesečna kol. Energije na koju se daje subvencija	Godišnja količina energije na koju se daje subvencija (kWh)	Maksimalna godišnja vrednost subvencije po paušalnom obračunu i po potrošnji (din)
(a)	(b)	(c)	(d)	(e=c/d)	(f=b*e)	(g=6*f)	(h=6*c*b)
1	27	60	6.88	8.72	235,47	1,412.79	9,720
2	36	60	6.88	8.72	313,95	1,883.72	12,960
3	36	60	6.88	8.72	313,95	1,883.72	12,960
4	45	60	6.88	8.72	392,44	2,354.65	16,200
5	45	60	6.88	8.72	392,44	2,354.65	16,200
6 i više	56	60	6.88	8.72	488,37	2,930.23	20,160

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

У предметној области се спроводила Уредба о енергетски угроженом купцу („Службени гласник РС”, бр. 113/15 и 59/18). Резултат спровођења важеће уредбе је тај да је статус енергетски угроженог купца за област електричне енергије стекло 72.694 крајњих купаца домаћинстава а из области природног гаса 68 домаћинстава. Што се тиче енергетски угрожених купаца топлотне енергије, услови за стицање статуса енергетски угроженог купца топлотне енергије нису били прописани наведеном уредбом, тако да се иста није спроводила у категорији енергетски угрожених купаца топлотне енергије. Од стране јединица локалних самоуправа досада су одобраване субвенције за топлотну енергију и остале комуналне услуге по основу аката јединица локалних самоуправа за заштиту најугроженијих грађана. Остварени резултати делимично ублажавају енергетско сиромаштво.

Пропис којим се уређује ова област доноси се да би се приближио стварним околностима енергетског сиромаштва у Републици Србији. Подизањем нивоа укупног месечног приход домаћинства као основа за стицање статуса енергетски угроженог купца очекује се да већи број домаћинстава који имају минимум средстава за живот остваре право на умањење рачуна за

електричну енергију или природни гас, односно на умањење рачуна за топлотну енергију као нову категорију енергетски угроженог купца.

3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

За промену је значајан Закон о енергетици који је ступио на снагу 30. априла 2021. године („Службени гласник РС”, број 145/14, 95/18, 40/21) и којим је створен правни основ за доношење овог прописа. У члану 10. цитираног закона поред статуса енергетски угроженог купца електричне енергије и природног гаса, статус може стећи и домаћинство коме се испоручује топлотна енергија. Давањем те могућности за стицање статуса као и осталих могућности ближе описаних у тачки 5) „Која промена се предлаже” биће повећан обухват лица која могу стећи статус енергетски угроженог купца, а што ће донекле допринети и смањењу енергетског сиромаштва, а тиме и побољшању квалитета живота, услова становања, смањењу смртности и обољевању током зимских месеци.

Поред тога, у Стратегији развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године („Службени гласник РС”, број 101/15) у делу 5.1.3. Тржиште електричне енергије наводи се:

„Очекује се да ће либерализација цена довести до ценовне конкуренције, што ће довести до извесног повећања цена, али уз такву структуру која ће покривати равнотежне трошкове, укључујући и екстерналије.

То значи да би се, у том случају, из цене електричне енергије елиминисала социјална компонента којом се енергетски неоправдано покушава заштитити стандард грађана, при чему би далеко више средстава преостало за инвестиције у технолошки развој и зелену енергију. За достизање економски равнотежног нивоа битно је пажљиво планирање перманентног реалног раста регулисаних цена електричне енергије тако да га оне у релативно кратком периоду (2–3 године) достигну. Елиминација утицаја државе на регулацију цене електроенергије и измештање „социјалне” компоненте и система регулисаних цена у целини, ће с једне стране, бар у првом тренутку, довести до пораста трошкова производње и услуга у оним областима привреде која су у већој мери зависна од електричне енергије. Међутим, суштински ово би требало да подстакне примену мера енергетске ефикасности и управљање потрошњом, као и да представља стимуланс за коришћење других облика енергије у циљу замене, а тамо где је то економски оправдано да доведе до сопствене производње електричне енергије. С обзиром на концепт отварања тржишта електричне енергије, сагласно одредбама Уговора о оснивању Енергетске заједнице, може се очекивати да ће, када ово тржиште почне да функционише у пуном капацитету, цене електричне енергије бити на нивоу цена у земљама у окружењу.”

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Трећим енергетским пакетом који је пренет у Закон о енергетици 2014. године уведена је обавеза заштите енергетски угрожених купаца с циљем смањења енергетског сиромаштва (Директива 2009/72/ЕЗ за унутрашње тржиште електричне енергије и 2009/73/ЕЗ за унутрашње тржиште природног гаса). У вези са тим било је нужно креирати и адекватну политику за заштиту енергетски угрожених купаца, па је донета Уредба о енергетски угроженом купцу 2015. године.

Према Уредби из 2015. и изменама 2018. године препознато је да су корисници права на новчану социјалну помоћ и дечијег додатка посебно угрожени као и она домаћинства уколико задовољавају критеријуме укупног месечног прихода домаћинства, број чланова породице и имовно стање. Међутим, уочен је проблем малог броја стечених статуса енергетски угрожених купаца по Уредби која је усвојена 2015. године са изменама 2018. године. Такође, број корисника новчане социјалне помоћи, дечијег додатка и увећаног додатка за туђу негу и помоћ је знатно већи од броја енергетски угрожених купаца, односно креће се до 220.551 корисника.

С друге стране, као један од циљева енергетске политике је постизање тржишне цене електричне енергије. Пораст цене електричне енергије представља велики друштвени проблем не само у Републици Србији већ и у свим земљама Европске уније а тиме представља и значајан политички проблем.

У ситуацији коју сад имамо, у Републици Србији домаћинства плаћају цену електричне енергије по регулисаним ценама. И у таквој ситуацији све више домаћинстава суочено је са проблемом измирења обавеза по рачунима испостављеним за електричну енергију или касне са плаћањем рачуна за електричну енергију, те је стога присиљено живети у енергетски неадекватним условима и смањивати животни простор у зимском периоду. Подаци о значајним издацима за електричну енергију у кућним буџетима указују на све већи број угрожених купаца. Према расположивим подацима домаћинство троши око 20 % укупних прихода за покривање трошкова електричне енергије, природног гаса, воде становања итд.

Потпуно уклањање регулације цена електричне енергије и прелазак на тржишну цену погодио би највећи број купаца електричне енергије а тиме појачало енергетско сиромаштво као кључни проблем данашњице.

Што се тиче купаца топлотне енергије прикључених на систем даљинског грејања, уочено је такође да све већи број домаћинстава има проблемом са измирењем обавеза за утрошену топлотну енергију, услед значајних финансијских издатака које је потребно обезбедити у кућном буџету за грејање.

Домаћинства су у ситуацији да проналазе финансијски исплативије начине грејања, који им омогућавају уштеде у кућном буџету, независно од чињенице да ли наведене измене у појединим случајевима утичу на смањивање квалитета грејања домаћинства, услед чега је уочена тенденција повећања броја захтева за искључење са система грејања.

5) Која промена се предлаже?

Доношењем овог прописа ближе се прописују критеријуми и услови за стицање статуса енергетски угроженог купца, садржина захтева за стицање статуса енергетски угроженог купца, начин утврђивања испуњености услова за стицање статуса енергетски угроженог купца, доношење решења о стицању тог статуса, начин издавања и садржина решења о стицању статуса енергетски угроженог купца, рокови важења решења, садржина и обим права на умањење месечне обавезе плаћања, стицање статуса енергетски угроженог купца због здравственог стања, начин вођења евиденције енергетски угрожених купаца, начин обезбеђивања средстава за заштиту енергетски угрожених купаца, казнене одредбе и друга питања неопходна за утврђивање тог статуса.

Предлогом уредбе обухваћени су и следећи предлози за повећање броја енергетски угрожених купаца:

- Да статус енергетски угроженог купца може стећи и домаћинство које живи у једној стамбеној јединици коме се испоручује топлотна енергија. У том смислу се Уредбом даје могућност да се

при подношењу захтева подносилац може одредити за стицање права на умањење месечне обавезе плаћања рачуна за топлотну енергију.

- Да поред корисника новчане социјалне помоћи и дечијег додатка, статус енергетски угроженог купца могу стећи корисници увећаног додатка за помоћ и негу другог лица, а на основу решења надлежног органа о коришћењу права („директно” стицање статуса);
- Повећање прага укупног прихода домаћинства као услова за стицање статуса енергетски угроженог купца;
- Да се услов који се односи на максималну површину стамбене јединице не примењују на сеоско домаћинство;
- Да могу остварити право на умањење месечне обавезе за одређене количине електричне енергије;
- Да могу остварити право на умањење месечне обавезе из члана 18. став 1. и истовремено, да оствари право из члана 8. уредбе на заштиту од обуставе испоруке електричне енергије због неизвршених обавеза из уговора о снабдевању.
- Неплаћени рачун за електричну енергију, природни гас или топлотну енергију не искључује право на стицање статуса енергетски угроженог купца.

6) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Промена је потребна у предложеном обиму. Прорачун је да би се укупан број лица која би стекла статус са око 68.000 крајњих купаца повећао се на око 191.000.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Предложене промене ће имати непосредан утицај на грађане, тиме што ће ублажити последице енергетског сиромаштва и омогућити им задовољење основних енергетских потреба. Поготово ће имати позитиван утицај на најугроженије категорије становништва које су посебно рањиве.

Предложене промене ће утицати на домаћинства која су остварила статус на тај начин што ће им се побољшати квалитет живота и што ће имати више средстава за задовољење других животних потреба. Такође и на сеоска домаћинства утицаће побољшањем услова живота и донекле и опстанку на селу.

На енергетске субјекте који обављају делатност снабдевања електричном енергијом и природним гасом као и привредне субјекте који обављају делатност снабдевања топлотном енергијом предложене промене ће имати утицај на њихово пословање јер ће умањењем рачуна за најугроженије категорије повећати проценат наплате ових рачуна, а износ умањења надокнадити из буџета Републике Србије.

Такође, ублажиће негативне ефекте пословања енергетских субјеката који се баве снабдевањем топлотном енергијом, изазване искључењем крајњих купаца са систем даљинског грејања, како је наведено под тачком 4) ове анализе. Искључење крајњих купаца са система даљинског грејања за објекте колективног становања доводи до нарушавања пројектованих термичких параметара објекта, што утиче на грејање преосталих купаца који желе да остану прикључени на систем даљинског грејања, и посредно на пословање енергетских субјеката. Увођењем категорије енергетски угроженог купца топлотне енергије допринеће се смањењу броја

захтева за искључење и тиме ублажити негативни ефекте искључења крајњих купаца на пословање енергетских субјеката.

Предложене промене ће утицати на привреду и друштво посредно имајући у виду да се кроз повећање броја енергетски угрожених купаца доприноси смањењу енергетског сиромаштва, преласку на чисту енергију и смањењу емисија гасова што дугорочно доводи до очувања животне средине.

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Пошто се енергетско сиромаштво посматра као вишедимензионални феномен који се не може свести само на материјално сиромаштво то исто мора бити решавано широким спектром мера јавних политика укључујући области енергетске ефикасности (енергетске обнове зграда, шема помоћи за замену кућних апарата „старо за ново“, побољшање ефикасности система грејања у домаћинствима) подршка обновљивим изворима енергије, који укључују подстицајне мере за уградњу фотонапонских панела) запошљавања, социјалне заштите, образовања, здравља и и слично.

Законом о енергетској ефикасности и рационалној употреби електричне енергије (Службени гласник РС, број 40/2021) предвиђа се припрема програма за примену мера енергетске ефикасности код енергетски угрожених и других купаца ради смањења енергетског сиромаштва.

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Применом важећих прописа није могуће остварити жељену промену, с обзиром да тренутни број енергетски угрожених купаца не обухвата све категорије обухваћене овом уредбом. Како је овом уредбом проширен круг лица која могу да остваре статус енергетски угроженог купца, применом важећег прописа није могуће остварити сврху повећања броја енергетски угрожених купаца и допринети смањењу енергетског сиромаштва.

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (status quo)

Уколико би се одустало од интервенције (status quo), број купаца који су остварили статус енергетски угроженог купца би остао на истом нивоу, па не би дошло до смањења нивоа енергетског сиромаштва, односно ниво енергетског сиромаштва би остао исти, што би се одразило на друштвено благостање и животни стандард грађана као и на будуће пројекте преласка на чисту и обновљиву енергију. За смањење енергетског сиромаштва државе комбинују мере побољшања енергетске ефикасности са мерама социјалне заштите најугроженијих категорија становништва. Пракса је показала да подизање свести друштва о узроцима енергетске неефикасности и пружање ове заштите, отвара могућност за грађане да улажу у друге ефикасније опције.

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Уколико поредимо искуство других држава које имају механизме заштите енергетски угроженог купца, остваривање жељених промена захтева доношење прописа којим се уређује област енергетског сиромаштва. Уколико поредимо искуство појединих локалних самоуправа које су својим одлукама увеле субвенције за заштиту угрожених категорија кад је у питању топлотна енергија, остваривање жељених промена захтева усаглашавање са овим прописом у циљу пружања истог минималног нивоа заштите угрожених категорија, а у исто време пружа се могућност за проширење обима заштите на локалном нивоу, у складу са финансијским могућностима локалних самоуправа.

Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

Жељену промену је потребно постићи у циљу смањења енергетског сиромаштва, повећања енергетске ефикасности и преласку Републике Србије на чисту и обновљиву енергију. Један од начина смањења енергетског сиромаштва је пружање заштите енергетских угрожених купаца.

Жељена промена ће утицати на квалитетнији и бољи живот домаћинстава која остваре статус енергетски угроженог купца и остварење основних енергетских потреба.

2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доводе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

Предметном променом се жели олакшати поступак стицања статуса енергетски угроженог купца за најугроженије категорије становништва и проширити круг лица који могу да стекну статус. Као што су енергетски угрожени купци топлотне енергије, корисници социјалних заштита, домаћинства која живе у руралном подручју итд.

3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

Постојећи општи и посебни циљеви су усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром.

Стратегијом енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године, наводи да промене у енергетици морају бити социјално прихватљиве и одрживе. Даље наводи да за осетљиве и социјално угрожене групе потрошача држава је обезбедила одговарајући третман и увела је мере којима се побољшава позиција социјално угрожених – енергетски заштићених купаца енергије. Ове мере ће се даље унапредити и развијати.

4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

На основу Евиденције енергетских угрожених купаца које министарству достављају енергетски субјекти за снабдевање електричном енергијом, природним гасом и топлотном

енергијом, биће могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих, односно посебних циљева. Такође, на основу извода из евиденције о подацима које достављају јединице локалне самоуправе министарству, до априла текуће године за претходну годину, биће могуће анализирати разлоге за неостваривање статуса енергетски угроженог купца и унапредити сам пропис.

Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „*status quo*” опција?

„*Status quo*” опција је разматрана и закључено је да ова опција не доприноси смањењу енергетског сиромаштва и пружању заштите најугроженијим категоријама лица. Последице енергетског сиромаштва су вишеструке: здравствене тегобе изазване ниским температурама, висок степен унутрашње загађености простора, редуковање хигијенских стандарда и навика због слабо загрејаног простора, погоршање услова становања, одрицање или редуковање многих других потреба због високог учешћа трошкова за енергију, итд. Самим тим, потребно је ојачати механизме за социјалну сигурност сиромашних друштвених група и предупредити негативне последице енергетског сиромаштва на социјални и друштвени развој.

2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?

Поред регулаторних мера нису идентификоване друге опције за постизање жељене промене имајући у виду да се примарно регулаторним мерама уређује област енергетски угроженог купца.

3) Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?

Предлог уредбе, по својој природи, представља збир подстицајних мера које су усмерене за постизање циља смањења енергетског сиромаштва кроз увођење категорије енергетски угроженог купца и утврђивања његових права.

Енергетски угрожени купац је базично дефинисан као купац из категорије домаћинство (самачко или вишечлано), који има право на умањење месечне обавезе за одређене количине електричне енергије, природног гаса или топлотне енергије.

Поред изнетог, појам енергетски угроженог купца укључује и домаћинство чији члан користи електромедицинску опрему неопходну за одржавање здравља, за чији рад је неопходно напајање из електродистрибутивне мреже и коме обуставом испоруке електричне енергије може бити угрожен живот или здравље. Наведено домаћинство има право на заштиту од обуставе испоруке електричне енергије због неизвршених обавеза из уговора о снабдевању.

4) Да ли су, у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?

У оквиру разматраних опција нису идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви.

5) Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Кроз спровођење информативно-едукативних мера може се подићи свест шире јавности о узроцима и последицама енергетског сиромаштва у коме је један од корака и заштита енергетски угрожених купаца.

Наиме, многа домаћинства нису обавештена (осим оних који стичу статус по основу социјалног статуса) о могућностима стицања статуса енергетски угроженог купца. Стога је неопходно да буду на адекватан начин обавештени о могућностима стицања статуса, као и о последицама енергетског сиромаштва. Информативно едукативне мере могу се постићи путем средства јавног информисања, постављањем рекламних паноа, путем видео-бима, брошурама, лекцима, семинарима, путем волонтера који би проводили теренске посете нарочито сеоских домаћинстава.

6) Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?

У процес спровођења Уредбе укључени су енергетски субјекти који обављају делатност снабдевања електричном енергијом, јавног снабдевања природним гасом (ЈП Србијагас и 32 енергетска субјекта) и снабдевања топлотном енергијом (Пословно Удружење „Топлане Србије”).

Такође у процес спровођења укључене су јединице локалне самоуправе које решавају по захтевима за стицање статуса и општинска, односно градска већа која решавају по жалбама у другостепеном управном поступку.

7) Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?

Постоје расположиви и потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција у енергетским субјектима, као и у јединицама локалних самоуправа. Имајући у виду потенцијално повећање броја купаца који могу стећи статус енергетски угроженог купца, јединице локалне самоуправа ће морати обезбедити ресурсе за спровођење поступака сагласно уредби ће морати обезбедити ресурсе за спровођење поступака сагласно уредби.

8) Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?

Изабрана је опција доношења новог прописа, имајући у виду да до сада ово питање није било довољно уређено тренутним прописима. По тренутним анализама, велики број грађана који припадају најугроженијим категоријама не остварује статус енергетски угроженог купца. Нови прописи ће прошири круг лица који може да оствари статус енергетски угроженог купца и олакшати стицање статуса за већ раније утврђене категорије.

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?

Уколико се према Предлогу уредбе број енергетски угрожених купаца увећа, процена од стране Светске банке је да су од 2023. године укупно потребна средства на годишњем нивоу око 4.000.000.000 динара.

Законом о буџету Републике Србије за 2022. годину („Службени гласник РС”, бр. 110/21 и 125/22) у оквиру раздела 28 - Министарство рударства и енергетике, Програм 0902-Социјална заштита, функција 430-Гориво и енергија, Програмска активност 0011-Енергетски угрожени купац, економска класификација 451- Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама, обезбеђена су средства у износу од 1.500.000.000 динара, извор финансирања 01- Општи приходи и примања буџета.

Потребна средства у наредним годинама биће обезбеђена у складу са билансним могућностима буџета Републике Србије, у оквиру утврђених лимита на разделу Министарства рударства и енергетике.

2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

Потребно је обезбедити посебне финансијске ресурсе за спровођење изабране опције у буџету.

3) Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?

Спровођење изабране опције нема утицаја на међународне финансијске обавезе сходно чињеници да је планирано обезбеђење додатних средстава из буџета Републике Србије.

4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

Уколико се према Предлогу уредбе број енергетски угрожених купаца увећа, процена од стране Светске банке је да су од 2023. године укупно потребна средства на годишњем нивоу око 4.000.000.000 динара.

5) Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

Сходно чињеници да се за постојећи број енергетски угрожених купаца тренутна средства у буџету извршавају у износу од 95% одобрених средстава на годишњем нивоу, а да уколико дође до увећања броја енергетски угрожених купаца, потребно је обезбедити додатна средства из буџета Републике Србије у складу са билансним могућностима а не кроз редистрибуцију постојећих средстава.

6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Спровођење изабране опције нема утицаја на расходе других институција.

Кључна питања за анализу економских ефеката

1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Изабрана опција ће допринети смањењу енергетског сиромаштва што дугорочно има позитивне ефекте на становништво и привреду.

Краткорочно, изабрана опција узрокује пораст трошкова пословања енергетским субјектима који су укључени у процес спровођења уредбе, јер енергетски субјекти неће моћи одмах да наплате месечне умањене износе.

Међутим, тиме што ће ови трошкови бити надокнађени из буџета Републике Србије, омогућава се стални прилив средстава енергетским субјектима, који на тај начин могу реализовати своје годишње планове пословања, укључујући и модернизацију технологије или улагања у нова иновативна решења.

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Изабране опције не утичу на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту за електричну енергију и гас, имајући у виду да се претежно домаћинства снабдевају по регулисаним ценама. Што се тиче привредних субјеката за топлотну енергију, изабране опције не утичу на конкурентност наведених привредних субјеката, који врше снабдевање домаћинства топлотном енергијом, услед чињенице да су цене топлотне енергије регулисане одлукама јединица локалне самоуправе, и исте су за све енергетске субјекте на територији једног града/општине.

3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Изабране опције не утичу на услове конкуренције.

4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Изабрана опција не утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација.

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу. Остварење статуса енергетски угроженог купца помаже домаћинству да испуни основне енергетске потребе и тиме побољша њихов животни стандард. Пружањем овакве социјалне заштите сиромашним друштвеним групама повећава се друштвена једнакост и једнака расподела ресурса.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Изабрана опција нема ефекте на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца.

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Како изабрана опција доприноси смањењу енергетског сиромаштва, грађани ће задовољити своје основне животне потребе и водиће побољшању животног стандарда друштва.

Изабрана опција неће узроковати трошкове грађанима јер се део месечне обавезе утрошене енергије субвенционише из буџета Републике Србије.

2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?

Ефекти реализације изабране опције неће штетно утицати на неку специфичну групу популације и неће негативно утицати на успешно спровођење те опције.

3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Мере изабране опције имаће велики утицај на осетљиве друштвене групе, примаоце новчане социјалне помоћи, дечијег додатка, увећаног додатка за туђу негу и помоћ, сеоска домаћинства.

Умањењем износа рачуна за утрошену електричну енергију, природни гас или топлотну енергију овим осетљивим друштвеним групама омогућено је да део средстава која би иначе

трошили за утрошену енергију и енергенте искористе за побољшање услова живота. Такође, смањењем износа рачуна омогућено је да се ови рачуни на време измире, што смањује негативне последице неизмиривања рачуна као што је обустава испоруке, а тиме додатно погоршање већ тешких услова живота.

1) Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр. промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?

Изабрана опција утицала би посредно на тржиште рада и запошљавање, као и услове за рад у целини. Остварење основних енергетских потреба а тиме и основних животних потреба створиће услове, да грађани који остварују статус имају све услове за вођење нормалног живота. Неће бити почетних баријера ка запослењу и тржишту рада.

2) Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр. на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола, родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)?

Изабране опције омогућавају равноправан третман и не доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица.

3) Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?

Изабрана опција би могла да утиче на животни стандард становништва.

Како изабрана опција у целини доприноси смањењу енергетског сиромаштва, изабрана опција има значајне користи за грађане, огледа у лакшем задовољењу основних животних потреба, а тиме и повећању животног стандарда.

4) Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?

Реализацијом изабраних опција се утиче на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу, због укључивања сеоских домаћинстава, као и најугроженијих категорија становништва.

Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?

Остваривање статуса енергетски угроженог купца посредно утиче на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или

система образовања тиме што ослобађа буџет домаћинства за остваривање других потреба (нпр. улагање у образовање, здравствену заштиту, квалитету живота, итд.).

Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

1) Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?

Изабрана опција утиче не утиче директно на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије имајући у виду да предложени обим измена не доноси битне новине у законским решењима у односу на постојећи закон.

2) Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?

Изабрана опција не утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну.

3) Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?

Изабрана опција доприноси очувању здравља имајући у виду да се домаћинства са стеченим статусом ослобађају потешкоћа са плаћањем рачуна а тиме ослобађа од стреса и страха који би био узрокован обуставом испоруке електричне енергије, јер се примењују одредбе закона о енергетици уз сходну примену прописа којим се уређује заштита потрошача. Такође, део буџета домаћинства који би се утрошио на рачуне за утрошену енергију може се користити на бољу исхрану, хигијену, набавку лекова и тиме побољшати здравствено стање а може се користити и за реконструкцију дома, и тиме побољшати услове становање, односно здравију животну средину.

Такође, домаћинства која су стекла статус енергетски угроженог купца по основу здравственог стања којим живот и здравље зависи од медицинске опреме поштеђена су од обуставе електричне енергије, а остали су ослобођени од стреса нагомилавања дуга.

Спречава се стварање здравствених тегоба изазваним немогућношћу да се загреје или охлади објекат. Такође, осигурни су нормални хигијенски и санитарни услови домаћинства потребни за остварење основних животних потреба.

4) Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика?

Изабрана опција не представља ризик по животну средину и здравље људи. Шта више, требало би да омогуће, заједно са енергетском ефикасношћу, већу заштиту животне средине и смањење загађења.

5) Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?

Изабрана опција не утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област.

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Са изабраном опцијом се не уводе организационе, управљачке или институционалне промене.

2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Потребно је јачање расположивих капацитета јединица локалне самоуправе, пре свега броја запослених због поверених послова решавања у другостепеном поступку по жалбама на решења којим се одбија захтев за стицање статуса енергетски угроженог купца.

3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

За реализацију изабране опције потребно је додатно кадровско попуњавање у појединим јединицама локалне самоуправе, с обзиром, да је другостепени поступак по овој Уредби препуштен општинском жалбеном већу.

4) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Изабрана опција је у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика.

5) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Изабрана опција нема никаквих негативних утицаја на владавину права и безбедност.

6) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Изабрана опција неће утицати на одговорност и транспарентност јавне управе.

7) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Од додатних мера потребно је едуковати домаћинства о начину остваривања статуса и потребно је обезбедити средства у Буџету Републике Србије. Временски период се везује за период од усвајања буџета Републике Србије.

Кључна питања за анализу ризика

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

За спровођење изабране опције обезбеђена је подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група. Заинтересоване стране су учествовале у припреми предлога Уредбе о енергетски угроженом купцу. У изради Уредбе учествовали су поред ЈП „Електропривреда Србије”, Београд, ЈП „Србијагас” Нови Сад, ЈКП „Београдске топлане”, „Електродистрибуција Србије” д.о.о. Београд и Град Београд, Секретаријат за социјалну заштиту, Секретаријат за енергетику, Пословно удружење „Топлане Србије” и Светска банка.

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

За спровођење изабране опције којим се повећава број енергетски угрожених купаца нису планирана средства буџетом Републике Србије за 2021. годину те је потребно обезбеђивање додатних финансијских средстава у буџету Републике Србије за наредни период.

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Ризик за спровођење изабране опције постоји у случају да се повећа број енергетски угрожених купаца а не обезбеде се потребна средства из буџета Републике Србије.